

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 4/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om statens pensioner, lagen om kommunala pensioner, lagen om statskontoret och vissa andra lagar som har samband med dem

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 februari 2010 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om statens pensioner, lagen om kommunala pensioner, lagen om statskontoret och vissa andra lagar som har samband med dem (RP 4/2010 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- arbetsmarknadsjurist Marja Isomäki och regeringsråd Erik Strömberg, finansministeriet
- chef för juridiska ärenden Aino Lassila, Pensionsskyddscentralen
- generaldirektör Timo Laitinen och linjechef Jaana Kekäläinen, Statskontoret

- verkställande direktör Merja Ailus och direktör Pertti Männistö, Kommunernas pensionsförsäkring
- ledande försäkringsjurist Heikki Kotila, Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma, även som representant för Finansbranschens Centralförbund
- arbetsmarknadsjurist Riikka Kolkkala, Offentliga och privata sektorns funktionärsförbund Jyty ry
- förhandlingschef Kristian Karrasch, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- förhandlingschef Seppo Väänänen, Löntagarorganisationen Pardia rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om statens pensioner, lagen om kommunala pensioner, lagen om statskontoret och vissa andra lagar som har samband med dem ska ändras så att behandlingen av enskilda kunders pensionsärenden vid Statskontoret överförs till Kommunernas pensionsförsäkring. Samtidigt övergår den personal som arbe-

tar med att verkställa statens pensionsskydd vid Statskontoret till anställning vid Kommunernas pensionsförsäkring. Syftet med ändringen är att nå kostnadsbesparingar när det gäller att utveckla och upprätthålla de informationssystem som arbetspensionssystemet kräver. Tack vare de stora likheterna mellan statens och kommuner-

nas pensionssystem leder sammanslagningen också till andra besparingar.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2011.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Överföring av uppgifter från Statskontoret

Syftet med propositionen är att nå kostnadsbesparingar i verkställandet av den offentliga sektorns arbetspensionssystem. I och med att de statliga och kommunala pensionssystemen uppvisar stora likheter går det att uppnå fördelar och undvika överlappande investeringar särskilt när det gäller att utveckla och upprätthålla informationssystem om Statskontorets och den kommunala pensionsanstaltens funktioner slås samman. Enligt propositionsmotiven skulle investeringarna i informationssystemen för pensionsärenden kosta Statskontoret årligen ca 7 miljoner euro under detta årtionde. Den summan kan nu sparas in.

Utskottet understöder sammanslagningen av ovan nämnda skäl. Eftersom det i vilket fall som helst behövs informationsöverföringar och större omläggningar i Kommunernas pensionsförsäkrings datasystem i samband med att uppgifterna överförs, ser sig utskottet föranlett att påpeka att överföringen bör gå till så att behandlingstiderna för pensionsärenden påverkas så lite som möjligt. Överföringen får inte leda till att ärendebalansen ökar oskäligt och att dröjsmålen försämrar för de pensionssökande.

Alla uppgifter som gäller enskilda kunders pensionstrygghet flyttas bort från Statskontoret. Framöver ska den kommunala pensionsanstalten även ha hand om arbetslöshets- och rehabiliteringsärenden. Arbetsgivaruppgifterna gällande arbetshälsa ska fortsatt handhas av Statskontoret. Med tanke på ambitionen att förlänga arbetskarriärerna är det enligt utskottet viktigt att de goda rutiner som gäller för arbetshälsa och rehabilitering bland de statsanställda bibehålls trots att arbetshälsouppgifterna splittras upp och att samarbetet och informationsutbytet kring ar-

betshälso- och rehabiliteringsfunktionerna säkerställs.

Regeringen föreslår inga ändringar i finansieringen och fonderingen av statens och kommunernas pensionssystem utan funktionerna fortsätter åtskilda. Det tycker utskottet är riktigt och motiverat. Kommunernas pensionsförsäkring får ersättning enligt självkostnadsprincipen av staten för kostnaderna för att verkställa pensionskyddet. Det innebär att båda två är ansvariga för finansieringen av och kostnaderna för respektive system. Oberoende av hur uppgifterna organiseras är det angeläget att alla åtgärder vid Kommunernas pensionsförsäkring som har att göra med de statliga uppgifterna och ekonomin övervakas adekvat såväl internt som externt, menar utskottet.

Beredningen av propositionen utgick från att överföringen av uppgifterna med att verkställa den statliga pensionstryggheten inte är en upphandling enligt lagen om offentlig upphandling som ska konkurrensutsättas. Med beaktande bl.a. av att det inte bara är uppgifterna som flyttas utan att också personalen övergår i anställning hos mottagarorganisationen är det enligt utskottet fråga om en åtgärd som till karaktären i många stycken hellre kan jämföras med överlåtelse av rörelse än med varu- eller serviceupphandling. Syftet med överföringen av uppgifterna är inte heller att skaffa fram den billigaste leverantören utan att försöka uppnå effektivitetsfördelar inom den offentliga sektorn genom att omorganisera uppgifter. Det är alltså inte frågan om den typ av varu- eller serviceupphandling som regleras i lagen om offentlig upphandling.

Personalens ställning

Regeringen föreslår att de ca 140 personer som jobbar på Statskontoret med att betjäna enskilda kunder i pensionsärenden ska övergå till anställning hos Kommunernas pensionsförsäkring. En-

ligt ikraftträdandebestämmelsen i lagförslag 3 tillämpas den kommunala pensionsanstaltens anställningsvillkor på dem från det att lagen har trätt i kraft.

I propositionsmotiven sägs det att varken anställningsvillkoren som helhet eller lönen försämrats i samband med överföringen. Utskottet understryker att Kommunernas pensionsförsäkring måste se till att denna markering materialiseras. Det gäller då inte bara lön utan också semester rätt och förmåner baserade på anställningslängd samt andra motsvarande anställningsvillkor.

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av lagen om statens pensioner

Ingressen. Som en följd av förslaget att stryka 112 § ändras ingressen.

112 §. Den kommunala pensionsanstalten som sista pensionsanstalt vid beviljande av ny pension. Utskottet föreslår att paragrafen stryks. Paragrafen behöver inte ändras i detta skede, eftersom den i nuvarande lydelse inte nämner Statskontoret som verkställare.

2. Lag om ändring av lagen om kommunala pensioner

1 §. Lagens syfte och pensionsanstaltens uppgifter. Utskottet föreslår att 2 mom. ges en tydligare formulering.

137 b §. Betalning av statens pensionsutgifter och ersättning av den kommunala pensionsanstaltens kostnader. I den sista meningen i 1 resp. 2 mom. föreskrivs det att om beloppet av de faktiska kostnaderna är större eller mindre än det uppskattade beloppet, ska skillnaden beaktas i betalningen för det år som följer på året då det

slutliga beloppet fastställdes. Enligt information till utskottet är det tänkt att kostnadsbeloppet ska redas ut och betalas så snabbt som möjligt, inte nödvändigtvis med den fördröjning som avses i paragrafen. Eftersom det enligt 4 mom. ska utfärdas exaktare bestämmelser om ersättning av kostnaderna genom förordning, finns det ingen anledning att i 1 och 2 mom. föreskriva om tidsfristen för justering av ersättningen.

3. Lag om ändring av 2 § i lagen om statskontoret

Ikraftträdandebestämmelsen. Utskottet föreslår att 3 mom. kompletteras med ordet "arbetstagarare" som fallit bort.

6. Lag om ändring av 5 § i lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (Nytt lagförslag)

5 §. Som 2 mom. lyder nu beräknar och betalar Statskontoret på ansökan av förmånstagaren den förmån som avses i momentet. Eftersom det är den kommunala pensionsanstalten som framöver verkställer pensionerna och pensionstryggheten inom den offentliga sektorn, föreslår utskottet att lydelsen ändras så att det är den kommunala pensionsanstalten som beräknar och betalar förmånen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 4 och 5 utan ändringar,

godkänner lagförslag 1—3 med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

godkänner ett nytt lagförslag 6 (Utskottets nya lagförslag).

*Utskottets ändringsförslag***1.****Lag****om ändring av lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 22 december 2006 om statens pensioner (1295/2006) 32 §, 130 § 3 mom., 161 § 2 mom., 163 §, 167 § 2, 3 och 5 mom. och 168 § 3 mom.,

ändras 18 §, 20 § 1 mom., 25 § 2 mom., 37 §, 42 § 2 mom., 43 och 44 §, 45 § 1 mom., 48 och 49 §, 51 §, 74 § 2 mom., 86 § 4 mom., 91 §, 93 § 2 mom., 100 § 1 mom., 101—103 §, 104 § 2 mom., 105 §, 106 § 1 mom., 107 och 108 §, 109—111 och 113 §, 115 § 1 mom., 116 § 2 och 3 mom., 117 § 1, 2 och 5 mom., 118 § 1 mom., 119 §, 120 § 1 och 4 mom., 122 § 1—3 och 5 mom., 123 och 124 §, 125 § 1 mom., 128 §, 130 § 1 och 2 mom., 131 och 132 §, 135 § 1 mom., 143 §, 143 b §, 145—147 §, 148 § 2 mom., 149 och 150 §, 151 § 1 mom., 154—156 §, 157 § 1 och 3 mom., 158 och 159 §, 160 § 2 mom., 161 § 1 och 3 mom. samt 162 § och 174 a §,

av dem 107 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1189/2007, 108 § och 122 § 2 mom. sådana de lyder i sistnämnda lag, 122 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1209/2009, 143 b § sådan den lyder i lag 1115/2007, 150 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1035/2008 och 174 a § sådan den lyder i sistnämnda lag, samt

fogas till 106 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 162 a § som följer:

18, 20, 25, 37, 42—45, 48, 49, 51, 74, 86, 91, 93	113, 115—120, 122—128, 130—132, 135, 143,
och 100—111 §	143 b, 145—151, 154—162 a och 174 a §
(Som i RP)	(Som i RP)

112 §
(Utesl.)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

2.**Lag****om ändring av lagen om kommunala pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras I enlighet med riksdagens beslut (549/2003) 1 § 2 mom., 4 § 2, 13 och 14 punkten, 12 § 1 mom. 2 punkten, 120 § 4 mom., 137 §, rubriken till 146 § samt 2—5 mom., rubriken för 147 §, det inledande stycket i 148 § 1 mom. samt 148 § 1 mom. 4—6 punkten, 149 § 1 mom. 4 punkten, 152 §, 153 § 1 och 4 mom., 155 §, 160 § 1 mom., 162 § 1 och 2 mom. och 166 §,

av dem 1 § 2 mom. sådant det lyder i lag 260/2007, 4 § 2 punkten och 146 § 2 mom. sådana de lyder i lag 713/2004, 4 § 13 och 14 punkten samt 160 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1188/2003, 12 §

1 mom. 2 punkten, 153 § 1 mom., 155 § och 162 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 1293/2006, 137 § sådan den lyder i lagarna 1006/2007 och 916/2008, 152 § sådant det lyder i lag 921/2003 samt 153 § 4 mom. sådant det lyder i lag 638/2009, och

fogas till 1 §, sådan den lyder i nämnda lag 260/2007 och i lag 461/2008, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 4 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 1188/2003, 713/2004 och 1293/2006, en ny 15 punkt, till lagen en ny 137 b och 141 a §, till 147 § ett nytt 2 mom. och till 149 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i sistnämnda lag, en ny 5 punkt som följer:

1 §

Lagens syfte och pensionsanstaltens uppgifter

Pensionsskyddet sköts av den offentligrättsliga kommunala pensionsanstalten *Keva*. Pensionsanstalten har sin hemort i Helsingfors.

(3 mom. som i RP)

4, 12, 120 och 137 §
(Som i RP)

137 b §

Betalning av statens pensionsutgifter och ersättning av den kommunala pensionsanstaltens kostnader

Staten betalar i förskott till den kommunala pensionsanstalten det belopp som behövs för att betala de förmåner som avses i lagen om statens pensioner. Om beloppet av de faktiska kostnaderna är större eller mindre än det uppskattade beloppet, ska skillnaden beaktas *i efterhand som en korrigeringspost*.

Statskontoret betalar ersättning för skötseln av de uppgifter som föreskrivs i 143 § till den kommunala pensionsanstalten av arbetsgivarens pensionsavgift. Finansministeriet fastställer det ersättningsbelopp i euro som betalas i förskott till den kommunala pensionsanstalten. Den kommunala pensionsanstalten lägger fram en beräkning av ersättningens storlek för finansministeriet. Ersättningsbeloppet beräknas till en nivå som motsvarar självkostnadsvärdet enligt 6 § i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Ersättningen betalas i månatliga, lika stora poster enligt en förhandsberäkning av beloppet av kostnaderna för året i fråga. Om beloppet av de faktiska kostnaderna är större eller mindre än det uppskattade beloppet, ska skillnaden beaktas *i efterhand som en korrigeringspost*.
(3 och 4 mom. som i RP)

141 a, 146—149, 152, 153, 155, 160, 162 och
166 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

3.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om statskontoret

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 15 februari 1991 om statskontoret (305/1991) 2 § 1 mom. 3 punkten och 3 mom., sådana de lyder i lag 317/2009, som följer:

2 §
(Som i RP)

(1 och 2 mom. som i RP)

En arbetstagare som vid denna lags ikraftträdande har övergått från anställning vid Statskontoret till anställning vid den kommunala pensionsanstalten betraktas i fråga om sin anställning vid staten före överföringen som gammal förmånstagare enligt 1 § 4 mom. i lagen om statens pensioner (280/1966). En förutsättning är att personen den 31 december 1992 hade en fortlöpande anställning som omfattas av statens pensionsskydd och att denna anställning fortgår oavbrutet fram till tidpunkten för överföringen. Dessutom ska den anställning som följer på anställningen hos staten och som omfattas av lagen om kommunala pensioner på det sätt som

avses i 26 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om kommunala pensioner (713/2004) fortgå oavbrutet fram till den pensionsålder som motsvarar den personliga pensionsåldern enligt 15 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om statens pensioner (679/2004). I sjukpensionsfall ska anställningen fortgå oavbrutet fram till dess arbetsförmågan börjar. Om personen övergår från anställning som omfattas av lagen om kommunala pensioner tillbaka till anställning hos staten, tillämpas detta moment, förutsatt att anställningen som omfattas av statens pensionsskydd fortgår oavbrutet fram till den personliga pensionsåldern enligt 15 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om statens pensioner (679/2004).

(4 och 5 mom. som i RP)

Utskottets nya lagförslag

6.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 27 juni 2003 om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003) 5 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1190/2007, som följer:

5 §

Har sökandens pensionsrätt överförs till Europeiska gemenskapernas pensionssystem på basis av lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem

(165/1999), beräknar och betalar *den kommunala pensionsanstalten* förmånen enligt denna lag på ansökan av förmånstagaren. Förmånen betalas från och med den tidpunkt då personen har rätt till pension på basis av tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 18 mars 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Risto Autio /cent
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.